

Taustainfo

Rahvusvaheline autismiteadlikkuse päev

2008.aastal otsustas ÜRO Peaassamblee üksmeelselt tähistada 2.aprilli maailma Rahvusvahelise autismiteadlikkuse päevana ([A/RES/62/139](#)). Järgides Puuetega Inimeste Õiguste Konventsiooni ([Convention on the Rights of Persons with Disabilities](#)) loomist, tähistatakse seda päeva, et aidata parandada autismiga laste ja täiskasvanute elu ja muuta see täisväärtuslikuks ja mõtestatuks. Sellest ajast alates teevad maailma autismiorganisatsioonid koostööd, et suurendada autismiteadlikkust.

Autismispektri häired (ASH)

Mis on autism?

- Autism on puue. Autismiga inimesed ei suuda mõista sotsiaalset infot (näoilmed, kehakeel, igapäevased vestlused) samamoodi nagu teised inimesed. Autismiga inimese jaoks võib maailm olla imelik ja segadusttekitav koht, millel puudub mõte või korrastatus;
- Autism mõjutab aju arengut ja funktsioneerimist, sealhulgas inimese võimet suhelda teiste inimestega ja suhestuda neid ümbritsevaga;
- Autism on spektrihäire. Autismi sümptomid varieeruvad sügavast kuni kerge kahjustatuseni inimese sotsiaalsetes ja suhtlemisvõimetes.

Millised on autismiga inimesele iseloomulikud jooned?

- Autismi korral esinevad järgmised sümptomid: sotsiaalse suhtlemise kahjustus, kommunikatsioonivõimete kahjustus, piiratud huvid ja korduvad käitumismustrid;
- Autismiga inimesed eelistavad sageli rutiini ja samasust, võivad käituda ebatavalisel viisil või saada häiritud igapäevaste olukordade, tavarutiini ja neid ümbritseva keskkonna väikeste muutuste tõttu;
- Paljud autismiga inimesed on üli- või alatundlikud kompamis, kuulmis- ja visuaalsetele stiimulitele. Neil võivad olla ka ebatavalised reaktsioonid kuumusele, külmale ja/või valule;
- Vastupidiselt üldlevinud arvamusele ei ole kõik autismiga inimesed sarnased "Vihamehe" peategelasele;
- Autismil on erinevaid sümptomeid. Mõned inimesed on iseseisvad ja hästi toime tulevad, samas kui teised ei saa üldse hakkama ja neil võib puududa kõne ning nad vajavad igakülgset abi igapäevaste tegevuste juures. Aja jooksul võib inimese käitumine ka oluliselt muutuda;
- Autism ei mõjuta inimese füüsilist välimust ning need inimesed näevad välja täpselt nagu teisedki;
- Autism on tavaliselt tuvastatav väga varases lapsepõlves.

Mis põhjustab autismi?

- Autismi täpsed põhjused pole veel teada. On teada, et suures osas on põhjuseks geneetilised tegurid. Mõnel juhul on põhjuseks ka keskkonnategurid, samas kui muud tegurid jäävad ebaselgeks;
- Autismi ei põhjusta lapsevanemad ega vaksineerimine;

Kellel võib esineda autism?

- Autism on väga levinud. Ligikaudu 1 laps 150-st on autismidiagnoosiga Euroopas, st umbes 5 miljonit autismiga inimest Euroopas (3,3 miljonit Euroopa Liidus);
- Autismi esineb neli korda sagedamini meestel kui naistel;

- Autismi esinemine ei sõltu rassist, rahvusest või sotsiaalsest seisundist;
- Üha rohkematel inimestel diagnoositakse autism, mis võib olla tingitud nii üldsuse kui tervishoiutöötajate suuremast teadlikkusest.

Kas autismile on ravi?

- Ei ole teada ravi autismile, kuid tõenduspõhiste sekkumistega saab aidata autismiga inimestel arendada kogu nende potentsiaali.

Autism-Europe on rahvusvaheline ühendus, mille eesmärk on autismspektri häirega (ASH) inimeste ja nende perekondade inimeste õiguste edendamine, et aidata neil parandada oma elukvaliteeti.

Selle saavutamiseks:

- Autismiga inimeste esmane esindamine enne teistesse Euroopa Liidu institutsioonidesse pöördumist;
- Teadlikkuse edendamine sobiliku hoolduse, hariduse ja heaolu kohta;
- Teabevahetuse, heade tavade ja kogemuste edendamine autismialal.

Autism-Europe on katusorganisatsioon umbes 80-le autismiga inimeste ja nende vanemate organisatsioonide võrgustikule üle 30 riigi Euroopas. Autism-Europe on algatanud mõtestatud dialoogi EL institutsioonide ja Maailma Tervishoiuorganisatsiooniga, et esindada ASH inimeste õigusi. Dialoogi mõju suurendamiseks EL poliitikas töötab Autism-Europe ka koos kõigi asjaomaste organisatsioonidega, nagu Euroopa Puuetega Inimeste Foorum ja Euroopa Sotsiaalvaldkonna valitsusväliste organisatsioonide Platvorm.

Info: www.autismeurope.org

“Light It Up Blue” on algatus, mille käigus mitmed ehitised kogu maailmas valgustatakse sinise valgusega 2.aprilli öösel, et suurendada teadlikkust autismi kohta.

“Light It Up Blue” on Põhja-Ameerika suurima autismiorganisatsiooni Autism Speaks’i algatus. Osana sellest algatusest kutsuvad maailma autismiorganisatsioonid üles valgustama olulisi hooneid (hotelle, spordihooneid, kontserdisaale, muuseume, sildasid, kaubamajasid, elamuid jt) sinise valgusega 2.aprilli öösel, eesmärgiga avada autismi teadlikkuse suurendamise kuu üritused.

. This aims to kick-off a month of autism awareness events and activities around the world throughout the month of April.

Info: www.lightitupblue.org

www.autismeurope.org

www.lightitupblue.org

Faktid autismi kohta on pärit: Autism Europe, 2010, *Persons with Autism Spectrum Disorders – Identification, Understanding, Intervention*. <http://www.autismeurope.org/publications/documents-on-autism/>

Avaldatud Euroopa Komisjoni peadirektoraadi toel, Euroopa Kogukonna Tööhõive ja sotsiaalse solidaarsuse programmi PROGRESS raames. ([European Community Programme for Employment and Social Solidarity, PROGRESS](#)). Info selles ei peegelda Euroopa Komisjoni vaateid või seisukohti.

Pilte „Light it up blue“ Autismiteadlikkuse päeva tähistamiselt maailmas

Hungary

Poland

United States

China

Australia

Spain

Cyprus

Canada

Slovakia

Romania

Spain

Japan

Bahrain